DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA

*QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis quintâ mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXXVIII *.*

M. FRANCISCO THIÉRY, Equite, Regis è Salubri Consilio, plurium Academiarum Socio, Doctore Medico, Præside.

An in Celluloso Textû frequentiùs morbi & morborum mutationes?

I.

MEMBRANA, tunica, vel tela cellularis, meliùs textum cellulosum maximam corporis partem efficiens, sic vocatum quòd cellulis innumeris ad se mutuò patentibus sit conflatum, multò majoris quàm hùc usque visum est momenti; ut in sanitate multiplicem usum præstat, sic in morbis maximas partes agit. Cellularum texti illius fabrica filis laminulisque constat à se invicem sejunctis, nervis, vasculis omnis generis interjectis, inter quæ sunt infinito numero quæ humorem eructant lymphaticum varium, pingue nempè, mucosum gummi vegetantium similem, serosum variæ consistentiæ, areolas incertæ figuræ & amplitudinis distendentem, quæ tamen absconditæ interdum & quasi inanes, flatu vel maceratione magis conspicuæ fiunt: ipsæ verò laminulæ fibrillæ, majores, minoresve, cujuscumque latitudinis, quaquaversùm obversæ quasi temerè disponuntur. Solidas autem non cavas esse suadent injectiones quibus imperviæ sunt, dum cellulæ omnes injecto liquore turgent ac distenduntur, sive per majores arterias, sive per venas injectiones fiant; undè etiam vasa exhalantia simul & absorbentia in cellulas aperiri edocemur. Laminulæ porrò illæ filaque ad fibrosam naturam referenda fibræ sunt tenuissimæ, brevissimæ item, sed utcumque planæ ac in latitudinem majorem minorem-ve expansæ. Inde ab altero fibrarum genere distinguuntur; hæ nempè multò longiores, (cum quibus circulares cavorum musculorum annumerandæ) nullius ferè latitudinis sunt, ad quas musculares, tendineæ, nerveæ referuntur. Quàm latè autem se diffundat cellulare textum facilè intelliges ex quo videbis ex illo ferè efformari quodcumque non fibra

* Prima Editio anno MDCCLIX. altera anno MDCCLVII. Quam recusam illustrissim. van Haller collectis disputationibus ad historiam & curationem morborum facientibus inseruit, Tom. VII.

longa eſt, nullamque longiorem fibram quamcumque in partem protendi quin texto cellulari ſtipetur; nec illud partium ſuperficie tenùs ſiſti, ſed in illarum omnium penitiſſimos receſſus inſinuari, ita ut ne minimæ quidem fibrillæ longæ ſua deſit vaginula cellulosa. Undè cogitare ſuberit totum corpus animale meram eſſe ſpongiam quæ per meatus ſuos fibris longioribus quâcumque ratione efformatis aditum tranſitumque præbeat. Hujus aſſertionis veritatem comprobabit ſingularum partium ſedula obſervatio.

Detractâ cute, tibi ſtatim occurrit textum cellulare laxum, amplum, humore pinguiori ſcatens, quod veteribus panniculus adipoſus, carnoſo quem homini falsò tribuebant, panniculo ſuppoſitûs; membrana dein muſculorum communis à nonnullis vocatum; nunc vulgò, ſub cute & ubicumque pinguius eſt, ut in omento, circa renes, &c. membrana adipoſa, aptiori appellatione dicitur. Hoc cellulare textum non ſolùm univerſum corpus perindè ac cutis veſtit, ſed muſculis, tendinibus, ligamentis, &c. ubi indumentum exteriùs præbuit, ſingulis quibus hæ partes contexuntur fibris longis ſe adjungit, tenerius, & minus pingui, prout intimiùs eſt, liquore madens; tuncque membrana, tela, vel tunica cellularis pro varietate figuræ & functionis vocitatur. Ad vaſa deindè cujuſcumque generis oculos adjicias, paucis fibris longis exceptis, membranas quibus formantur merè cellulares reperies, exteriùs laxiores & ſæpè pingues, ſtrictiores verò quò intimiores ſunt. Sic viſcerum & glandularum fabrica maximâ parte celluloſa eſt, cùm nihil aliud ſint quàm vaſculorum cujuſcumque generis in glomulos implicitorum congeries.

Quin etiam glandulæ & viſcera quæ prætereà undique fulcit textum cellulare eo ipſemet involvuntur mutuato à membranis quæ cava magna, ventres corporis vulgò appellata, ſuccingunt. Peritonæum nempè quamcumque in partem producatur, expandatur, tela cellularis ambit: ac proindè omnes abdominis viſcerum membranas quæ totidem ſunt peritonæi propagines: amplior quidem, laxior ac pinguior in omento, meſenterio, meſocolo; alibi macrior, ut ita dicam, atque ſtrictior. Inteſtinorum tunicæ, ſi muſcularem exceperis, quæ tamen tenuiſſimam ſuam habet celluloſam, merè cellulares ſunt, cùm nervea ſic dicta tunica, hìc ſicut & alibi, cellularis ſit ſtrictior, & deindè villoſa præter vaſa impleatur ſpongioſâ quâdam ſubſtantiâ quæ vaſcula nectit & ordinat. Fabricam ſimilem agnoſcunt tunicæ ventriculi, veſicæ fellis & urinæ, ductuum biliariorum, ureterum, &c. De plevrâ, idem dicas in pectore, ac de peritonæo, in abdomine. Pulmonem ipſum merè celluloſum eſſe demonſtrant vaſorum quæ habet infinitus propè numerus, viſceris habitus, tùm experimentum facile; quamcumque enim pulmonis particulam infles, flatus omnem perambulat pulmonem, certo argumento conſtare illum texto, cujus partes omnes mutuò inter ſe patent, proindèque cellulari. Dura mater, Arachnoïdes, tùm pia mater quæ per cerebrum, medullam ſpinalem, indèque per totum nervoſum genus propagatur, merè cellulares ſunt, plus vel minus tenuiores vel denſiores. Sed nervi, ex cerebro & medullâ ſpinali exeuntes, meningibus non veſtiuntur, ut vulgaris fert opinio; verùm ex partibus vicinis cellularem induunt veſtitum; ſicque ſingulos faſciculos, ſingulas fibras & fibrillas, diviſos habent, mediante textu celluloſo ſubtiliſſimo. Fibræ igitur longæ, muſcularis ſit vel nervea, ſimilior, ex parte ſaltem involucri, fabrica.

Cutis ipſa & denſiſſimæ aliæ membranæ, maceratione, flatu, non adeò multis fibris longis remanentibus in celluloſum floccoſumque textum interiùs latens abeunt. Illud prætereà reperies in membranâ pituitariâ, corneâ, in capſulæ cryſtallinæ anteriori parte, ſinubus lateralibus oſſis ſphænoidis, in linguâ, labiis,

pilorum radice, corpore vitreo oculi, ubi tenuissimum est; inter duram matrem & vertebrarum canalem, in corporibus cavernosis penis, clitoridis, quæ cruorem in statu naturali effusum accipiunt, in scroto, cum rariori pinguedine, &c. ubique, ne ossibus quidem exceptis. Horum scilicet, haud secus ac partium mollium substantia, duplex fibrarum genus admittit, unum ex fibris longis, alterum ex laminis conflarum. Cavitates præterea majores, minoresve, quibus constant, duplici cellulari fabricâ instruuntur; osseam quippe in extremis & in ipsis penetralibus membranaceam subtilissimam habent, in quâ liquor oleosus continetur, medulla dictus. In duas partes corpus quasi dividi, dextram & sinistram, ostendit tam ossearum, quam molliorum partium attenta contemplatio; quod jam diù notum etiam priscis Medicis: hencce perpendicularem lineam in trunco secari; ponderosum hepar in dextris, cor & arteriæ magnæ curvaturam (principium motus) in sinistris; trunco quasi basi, collum, huicce quasi columnæ, caput supereminere, manifestum: inde in toto, æquilibrium, mobilitas, elegantia. Quibus simul inservit textus cellularis moles, dispositio; in carpo & ad malleolos strictioris, in genis, mammis alibique abundantioris, & ubique ad formam justa durities. Copiosius est cellulare textum, & amplioribus laminis cellulisque efformatum in magnis musculorum & partium interstitiis, ubi ossa eminent, ad partes quæ per vices dilatari & constringi debent, ubi motus & attritus maximi. Uteri, mammarum, aliarumque partium dilatabilis natura spongioso textu debetur. Elatere donari certissimum: motu proprio privari, nisi fibræ longæ intertectæ sint; sed ex vasis, musculis, & ab agentibus externis per communicationem motum accipere, qui functionibus obeundis satis sit, credibile. Laxum, adiposum, sensum non admittit, retinet ubi strictius fibris longis non destituitur. Sic justo moderamine temperatur sensus, quo maximè minuto ignavum & hebes corpus, quo nimio convelleretur.

Systematis cellularis cavitates, ex penetralibus ad externa, ab imis ad verticem, sibi invicem pervias esse demonstrant cum experientia ex sufflato aëre vel liquore injecto, quo utroque cellulæ vel remotissimæ illicò distenduntur, tum morbi, & cutis universum corporis involucrum, accuratior etiam autopsia. Vasa enim & singulæ partes dùm per varia corporis loca progrediuntur, singuli cujusque membri tunicâ cellulari exterius induta universi systematis illius favent commercio. Sic vasa iliaca, spermatica in viris, in fœminis ligamenta rotunda, urethra, intestinum rectum, &c. dum abdomine exeunt cellulosam telam peritonæi secum adducunt, eamque cum pudendorum & partium inferiorum cellulari perviam reddunt. Secundinarum verò, & abdominis exterioris, cellularem febricam in communionem trahit funiculus umbilicalis. Sic etiam aorta, cava vena, ductus thoracicus, vena azygos, par vagum, dum in thorace adhuc sunt cellularem plevræ, in abdomine verò eam peritonæi circumjectam habent, quas ergò continuas fieri necesse est ubi per septum transeunt. Alia loca quibus cellularium peritonæi & plevræ, harumce verò cum cellulosis thoracis & abdominis exteriotibus mutui sint aditus sectiones anatomicæ tibi ostendent. Ex supradictis etiam cellulosæ capitis & extremitatum superiorum cum illis medii & infimi ventris adeoque extremitatun inferiorum commercium demonstrabitur. Sic trachea arteria cellulares capitis, colli & pectoris mutuo pervias facit; œsophagus huicce commercio ventriculum addit, adeoque abdomen universum, &c. Demum, ubi cutis in ore, naribus, oculis, &c. non tàm perforatur, quàm intrò reflectitur, cellulares externas cum internis fieri continuas manifestum est.

Jam quis sit usus texti illius cellularis tam exquisito apparatu ubique in cor-

pore profusi, etiam in vegetantibus conspicui, facilè intelligitur. Primò siquidem partes multæ ex eo solo formantur, aliæ ab iis distinguuntur, partes corporis à se invicem remotissimæ, continuuntur & unà conspirant, vacua opplentur interstitia, singularum partium determinantur figuræ, fibræ longiores, musculares scilicet & nerveæ propriè dictæ, firmantur, ac veluti molli tomento ita fulciuntur, ut à se invicem divelli sine rupturâ queant ac rursùs appropinquari: indè partes extendi, relaxari, constringi possunt, pro rei necessitate; arteriæ præsertim, quarum motus perpetuus, in sedibus suis retinentur, affluenti humori cedunt & faciliùs restituuntur: verbo, omni machinæ firmitas, mollities, mobilitas simul & forma conciliatur. Vix sine textu celluloso contractio muscularis speranda esset. Vix sine illo ulla fieri posset secretio; vasa siquidem distinguit, nectit, ordinat, in glomerem & infinitas figuras ducit, quæ alioquin rectam sequerentur lineam: hoc si reseces, glandularum, organorum secernentium, & excernentium apparatum destrui videbis, simulque collabi varia quæ bili, spermati, urinæ, &c. dicantur receptacula. Deindè mollis adeps, per arteriarum venarumque poros, ut & alii humores serosi, pingues, in cellulas exsudans partes lubricat, frictiones minuit, ab ariditate præservat & frigore; ex omento porrò, mesocolo & mesenterio redux præcipuam facit secernendæ bilis materiam. Prætereà in sanguinem resorptus acre temperat, æquabilitatem conciliat, simul & partes spirituosas sanguinis humorumque minùs dissipabiles reddit, & maximæ utilitatis est in exercitiis diù continuatis & inedia. Cellulares cerebri & cerebelli adipem non recipere, maxime consentaneum naturæ; siquidem hâc sapienti cautione, in nobilissimis visceribus, compressionis ex hâc parte, periculum amovetur. Cœterùm in fœtu cellulosæ loco gelatinam esse, oleosam lympham in ossibus, pinguedinem paucissimam; hanc copiosiorem esse fœminis quàm viris compertum est: homini fluidam esse, ut in brutis solet, concrescere, nisi post mortem. Medulla verò, tenuissimo quo intimè penetrantur ossa oleo, solidissimis hisce partibus cum levitate firmitatem conciliat, ut ex analysi chemicâ constat, fragilitatem arcet, & liquido mixta *mucaginoso* axungiam facit, quâ articuli lubricantur. Liquoris autem subpinguis ope & subtilissimi in cellulas perspirabilis vapore, fibræ & membranæ à concretione præservantur. Tandem humor mucosus in cellulis tanquam in promptuario asservatus hinc quaquaversùm meabilis toti corpori in alimentum cedit, & variè concretus partium solidarum molem auget. Nutritionem enim & incrementum in partium interstitiis, adeoque in celluloso textu magis quàm intra vasa fieri, multa sunt quæ suadeant. Motui porrò quo pinguedo aliique humores in cellulis etsi tardissimè circumferuntur, fibræ carneæ, tendineæ, membranæque validæ hic sparsim intersitæ famulantur, ut & ambientium actio, præsertim musculorum & arteriarum. In hoc autem texto ab egregiis * Viris haud ita pridem accuratè descripto, morbos, & morborum mu-

* Imprimis nominandi Marcell. Malpigh. de Omento & Adipe. Lewenhoek in experim. & contemplat. Epist. Physiolog. pass. Freder. Ruysch. Epist. 1. Adversar. Decad. II, & Thesaur. Anatom. pass. Herman. Boerrhav. Instit. Med. de Omento, Cute & præfat. Aprosidiac. Jacob Douglas de Periton. Joann. Bapt. Morgagni in advers. Anatom. II. Animadv. V & VI. Advers. III, Animadv. II. Noster Benign. Winslow Exposit. Anatom. Traités du Bas-ventre, des Tégumens, &c. Abrah. Kaw Perspir. Hippocr. cap. XXXIII, & pass. Wyeri Gulielm. Muys musculorum artificiosa fabrica pass. Bernard. Siegf. Albin. in Histor. muscul. homin. p. 8 & seq. Academ. Annotationib. lib. II, cap. VII; lib. III, cap. I & X; lib. IV, cap. VIII, & pass. Albert. v. Haller in Notis Instit. Boerrh. prim. Lin. Physiol. cap. I, II. Elementa Physiologiæ lib. I, sect. II-IV; Vir summus, de Re Medicâ, indefessis laboribus optimè meritus, cum quo numquam etsi aspecto, sed per Litteras frequenter per 27 annos, me collocutum esse juvat meminisse.

tationes sæpiùs fieri arguunt, tùm ipsius fibrosæ compagis quantitas, tùm cellularum mutuò inter se patentium numerus, quibus materia morbifica quæcumque contineri, foveri, & undè è loco in locum moveri possit.

II.

MORBI siquidem vel cum materiâ fiunt, vel sine materiâ; hos rariores, frequentiores alios existimandum. Primi pendent à mutatis quantitate, loco, proprietatibus humoris cujuslibet, vel à materiâ noxiâ extrinsecùs adveniente. Alii in solidorum vitiis potissimùm consistunt, ad quæ tensio, crassities, &c. auctæ minutæ-ve referuntur, præcipuè in nervorum læso statu, sæpiùs difficillimè definiendo. Morbi autem qui cum materiâ fiunt præ aliis varias mutationes subeunt. Vel priore cessante morbo novus exoritur, vel remanenti nova & gravissima superadduntur symptomata: vel ex diuturno acutus fit, ex acuto longus, ex levi gravissimus & è contrario. Quæ quidem mutationes à variâ materiæ morbificæ indole & alteratione pendent, sed potissimùm à mutato ipsiusmet loco; indè crisis, lysis, diadoche, metastasis. Legibus mechanicis, inter quas chemicæ & physicæ comprehendi debent, regitur corpus humanum, iis exceptis quæ ad mentem spectant. Has verò leges, observatione detegendas, cum ex Divinâ geometriâ emanent, machinas arte nostrâ factas ab animatis corporibus tantum superari patet, quantum finita intelligentia distat ab infinitâ. Cùm etiam morbi corporis mechanicè eveniant, necessum est pariter morborum mutationes mechanicè fieri. Principium enim internum, fermè incorporeum excogitatum, quod naturæ vulgari & tam decantato nomine, morbos amoveat, solvat, permutet, admittere non sinunt motus erronei, inutiles, noxii adeò sæpè in morbis observati. Sed omnia eò redeunt, ut leges & structura quibus initio corpus humanum creditum fuit, vigeant etiam in statu morboso, effectusque suos edant, constantes quidem, sed promiscuè pro re natâ inutiles, salutares, noxiosve. Sic ex sapientissimo alioquin consilio, quo stimulus in solidum vivum agens, humores ad partem irritatam dirigit (ut quodcumque lædit, vel demulceatur vel expellatur) motus sæpè irregulares cientur, functiones turbantur; adeo ut affluentibus humoribus pars turgens, opprimatur, crebrò inflammetur & sphacelo pereat. Sic febres quæ à primariis causis alterni motus cordis ut effectus secundarii fluunt, utiles quidem sunt si humores viscidi & ad acidum vergant, noxiæ verò si jam nimis soluti sint & acres. Sic & hæmorrhoïdes non ex consulto, sed mechanicâ necessitate eveniunt, cùm in earum formationem multa concurrant, quæ aliò primitùs spectabant: indè per se semper noxiæ, fortuitò utiles sunt. Nec etiam febres, hæmorrhoïdes, vomitus & alia hujusce modi eo tempore quo maximè utiles essent perpetuó eveniunt, sed sæpiùs quo abesse magis optandum esset. Quæ igitur in statu morboso accidunt ea tanquam systematis aliundè pulcherrimè conditi incommoda videri debent. Indè verissimum illud Asclepiadis (1) effatum, naturam non solum prodesse sed etiam nocere. Itaque, si conservatrices, medicatrices naturæ vires sunt, eædem etiam deletrices; & medendi peritus naturæ non tantùm minister, sed dux etiam & corrector dicendus. Igitur per textum cellulosum variæ fiunt in morbis mutationes quæ

(1) Ap. Cœl. Aurelian. p. 45, edent. Amman.

non magis ad prosperas, quàm adversas res ægrotantis, sed promiscuè ad alterutras vergunt. Consensus verò partium, quo omnia systemata, fœdere amico & necessario junguntur, causa præcipua in nervis, dein in vasis membranisque posita, quæ communione, situ, viciniâ, similitudine fabricæ, commercium universim alunt. Recidivæ autem morborum gravibus graviores, vel à solidis diversimodè, speciatim tono vitiatis, pendent; vel à materiâ nondum satis subacta, ejecta, vel adventitia; præsertim dum morâ, stagnatione pejor fit, & tandem explicita novas excitat tragœdias. Harum scenam vel fomitem in celluloso textu frequentem esse, haud temerè judicabis.

I I I.

PORRO ut incipiamus à texti cellulosi morbis qui cum materiâ fiunt; pinguedo si nimiùm augescit, partes comprimit, fibras relaxat, vasa angustiora reddit, cordi obices ponit, motum & sensum animalem tardat & minuit, varias lædit functiones (1). Et adeò aliquandò in toto corpore crevisse visa est, ut indè corpus immobile ferè redderetur, & artuum musculi, cor ipsum & alii musculi cavi, ad simplicis membranæ tenuitatem redacti, deficere prorsùs viderentur; ossa intereà exilia quasi fœtuum essent, dùm partium mollium in immensum moles cresceret: adeò cellulosa membrana dilatari apta est, partium vel solidissimarum detrimento! Indè aliquando corporis humani pondus ad 500 & 600 libras; sæpiùs cum vitæ breviori« quæ prodigia apud Anglos minùs insolita videntur. Nunnùnquam concretiones adiposæ amplæ, per morbum, Medici palpantis manibus, quasi obstructiones visceris alicujus abdominalis sese objiciunt; & in cadavere corpus ferè extraneum reptæsentant. Sic in puero nigrita omentum volutum, sebo induratum, cylindraceum, adeòque densum, secando invenimus. Fit etiam ut pinguedo ubique luxurians, liquidis mixta circulantibus, variis in cavis deponatur; si in corde in frusta majora post mortem reperta concrescat, obstaculo insuperabili fit cordi, vasisque magnis, ideoque subitò (2) interimat. Rarior & minus læthalis casus, ubi vena cava, loco sanguinis, adiposâ substantiâ repleta, arteriam magnam comprimit, pulsumque singularem & vehementissimum excitat (3), ac simul varias ciet turbas. Quod ad musculorum tenuitatem, pallorem & quasi absentiam facit pinguedinis excessus, idem ferè aliquando ejusdem defectus. Pinguedinis verò excretæ, inflammabilis, stercoribus, urinis incumbentis, sine vel cum febre, sine macie, latitante tamen in abdomine, occulto calore exempla (4) non desunt. Frequentiùs autem in obesis mulieribus, quadragenariis, aut senio proximis, pingues, oleosæ excretiones, copiosæ, non si è præsentis aut futuri ascitis metu. Medulla verò quæ in cellulari ossium raro abundat, aliquandò omninò deest ex inediâ, morbis lòngioribus, senio, exercitiis vehementioribus, undè faciliùs ea franguntur: dum verò corrumpitur, pædartrocace, dirique ossium morbi oriuntur. Articulorum porrò axungia si augescit, ossa è sede suâ facilè dimoventur; si minuitur, aut concrescit, strepitus fit, rigiditas, demum anchylosis. Obesitas non nimiùm redundans plethoram veram

(1) Boerrh. II Morb. Histor. Bonnet, Sepulchr. Anatomic. lib. II, Sect. I, obs. 46, 103; sect. II, obs. 16, 35, 46; lib. III, sect. I, obs. 7; sect. XXI, addit. obs. 80, 88.

(2) Hipp. Aphor. 44, sect. 21. Bontii Medicin. Ind. obs. 8.

(3) Bontius, ibid. observat. 5.

(4) Nicol. Tulpii observat. lib. III, cap. 10-18.

nec necessariò supponit, nec absolutè rejicit, sed apparentem facilè admittit. Quibus autem, intra sanitatis limites, cellulosæ membranæ in toto macilentæ sunt, iis vasa sanguifera replentur; pulsus magnus, fortis, sensus exquisiti, motus promptissimi, acuti morbi; obesis chronici frequentiores. Si texti spongiosi cellulæ ferè omninò deplentur & exinaniuntur, atrophia est, marasmus; vasis sanguiferis intereà sæpiùs satis plenis: cujus vitii genus cerebrum participasse haud, quod sciam, unquam visum; cum ejus cellularis substantia halitum subtilissimum, pinguedinem verò in statu sano, non admittat. Sinæ & Ægyptii dum obesitatem ambitiosiùs exquirunt, nostrates præsertim mulieres, gracilitatem nimiam affectant. Tutior est mediocritas, quâ, corpus nec crassum, nec tenue nimis, functionibus constanter obeundis fit aptissimum. Fibras longas, cum diametro, tum numero, in sexibus & constitutionibus diversis æquales esse alibi (1) ex Lewenhoek. accepimus: quare differentias adeò enormes in crassissimis & gracilissimis corporibus, non à fibrâ ipsa, sed ejus tunica pendere conclusimus. Cœterum adipem ex morbo, ubicumque tela cellularis est, in scroto, pene, ovariis, cerebro, &c. deponi, sectionibus constitit. Prætereà pinguedo citò & multùm à propriâ indole abscedit, ut ex brutorum & hominum sectione edocemur. Præcipuum tineæ subjectum est (2) in quâ instar seri liquidissimi diffluit. Putrida fit etiam, rancida: summus in cancro corruptionis gradus est; acre morbosum, virulentum, heterogeneum, quod semel suscepit, tenaciter retinet; nec ullum in corpore vitium novimus quo non infestetur. Indè lepræ variæ, præsertim elephantiasis, lues venerea, plica Polonica, multi pilorum morbi & cutanei maximâ parte pendent.

Si texti spongiosi cellulæ aërem elasticum admittunt, fit emphysema: cujus frequentia in carnariis tibi exempla occurrunt; laniis in recèns mactata animalia folle aërem adigere solitis, ut commodiùs & elegantiùs indè membra dissecent, & innocenti quidem artificio; quod etiam in fraudem adhibent mangones dum viva sic inflata pro saginatis & bene valentibus, aëremque pro carnibus vendunt. Hoc notum Plinio (3); sed & in Persiâ J. B. Tavernier (4) camelos vidit, mediante vulnusculo, prope caudam, subtiliter dein occludendo, piceque obtegendo, sic flatu, non sanitate turgidos. Emphysema itaque tumor est indolens, non difficilè quidem cedens digitis, sed brevì rediens, sonitum reddens, & totius partis imminuens specificam gravitatem. Externæ causæ sunt animalium quorumdam morsus, vulnus in quâcumque corporis parte inflictum cutim penetrans ad cellulas usque, si aëri semel admisso egressus prohibetur. Calore enim expanditur, per ambientes cellulas vias sibi facit; quâ arte mendici variis in corporis partibus tumores excitant. Sæpiùs tamen empneumatosin producunt asperæ arteriæ, thoracis vulnera, dummodò angusta sint, tortuosa; levem quidem thoracis simplicia; horrendam visu si pulmoni ipsi vulnus leve, angustum inflictum sit: tunc humana perit figura, ac novo aëre perpetuò in omnes cellulas adacto homo quasi sepelitur. Visus est aër totum replevisse hominem, ad undecim pollicum altitudinem, exceptis plantâ pedum, volâ manuum, parte superiore capitis (5)

(1) Thesis: an præter genitalia sexus inter se discrepant? Affirm.
(2) Franc. Bayle, Probl. Med. Phys. 87.
(3) Hist. Nat. lib. VIII, sect. 58-70. Harduin.
(4) Voyag. Per. 1777, Tom. I, p. 119, in-4°.
(5) Littre. A. R. Scient. ann. 1713.

ipsâ etiam vitrei cellulosâ, bullas aëris in sectione emittente. Haud absimile exemplum, simul & intestina aëris vi, ferè omnia in scrotum depulsa, sed intra pancas horas lethale vidit Gaspar à Reïes (1). Nec tamen ut emphysema fiat, vulnus externum semper requiritur, cùm ex fractis costis illæsâ cute (2), ex clamore magno (3), ex lapsu alto in mare, sine vulnere & contusione (4), ex ulcere & adhæsione pulmonum cum musculis intercostalibus, ex discisso œsophago (5), illud nasci compertum sit. Emphysema prudenti arte factum torositati viam præbere, si quidem telam cellularem, in macilentis strictiorem, leniter dilatat, non improbabile. Nigritis contrà morbos; præsertim rheumaticos in usu est: innocuum remedium, si vitalis aër adhibetur. Animalibus multis aërem, sic dictum fixum, satis indifferentem; inflammabilem, non toxicum esse, ejusque in celluloso textu indolem brevi amittendam; nitrosum lethalem esse, clarissimi viri (6) tentaminibus invenerunt. Intus porrò humores in cavâ effusi, putrescentes aërem extricando elasticum reddunt, sic docente Chemiâ & insuper submersorum exemplo quornm cadavera, ubi putruerint, supernatant. Aërem porrò in corpore augent, vel sensibus obvium reddunt flatulenti cibi, potus fermentans, vires imminutæ præsertim concoctrices, suppressa perspiratio, venena plurima, febres nonnullæ, suctio, atmosphæra specificè levior. Hinc nullæ in corpore cellulares sunt quæ non peculiari empneumatosi aliquandò laborent, ut aliundè symptomatis constat & sectionibus. De flatibus intrà vasa obiter notamus. Aërem loco sanguinis, post hæmorrhagias ingentes, inveniri jam monuisse Littrium (7); hominem maximâ laborantem anxietate, liberatum fuisse, cum aër ex tusâ venâ cum sibilo prorupisset: nos verò flatulentum statum in universo corpore, sanguinis ferè omnimodam privationem observasse post copiosas ejectiones pici liquidæ colore & consistentiâ haud absimiles, & in sacerdote qui diù purgante resinoso (8) usus fuerat. Inter viscera lien, quimaximè cellulosus est, magis flatibus frequenter distenditur & aliquando (9) rumpitur; sicut & uterus in partu difficiliori. In cadaveribus, dùm corrumpi incipiunt, penem aliquandò arrigi, quod imperitis sæpè prodigio fuit, ex supradictis etiam facilè intelligitur; tùm & vivo homini cavernosa corpora flatulento halitu distendi posse; hypochondriacis præsertim, adeò iucertæ, vel noxiæ Veneris vanâ specie, sic aliquandò miserè deceptis.

Deindè aquæ intercutis vera sedes textum cellulosum est: siquidem aqua intercus & locophlegmatias loca (10) *inania* occupant & quæcumque in aliis *vacua* sunt in hujusmodi ægrotis opplentur. Vide, experimento facili, quum avide cellulares tenuiores in cadaveribus aquam ebibant! Similiter & in vivo corpore. Aquæ igitur intercutes pleræque ab iliis (11), & à lumbis incipiunt, cùm

(1) Elysius jucundar. quæstion. campus. quæstio 95.
(2) Littr. A. R. Scient. ann. 1713.
(3) Gastaldi, dans le Journ. des Savans, 1718, p. 24, in-4°.
(4) Rouppe, de morbis Navigant. p. 46.
(5) Boerrhav. prima morbi Histor.
(6) Achard & Gallandat. Jour. de Physique, ann. 1779, p. 229. 1785, p. 244-54.
(7) Hist. de l'Acad. Royale des Sciences, 1704, p. 30.
(8) Journ. de Médecine, Tom. VIII, p. 429.
(9) Tulpius, lib. 2, cap. 29.
(10) Aretæus de diutur. morb. lib. II, cap. I.
(11) Hippocr. prænot. sect. 8.

nullibi cellulosa copiosior adsit: mox exteriùs scrotum & palpebræ tument; quòd in his cellulares pinguedine vacuæ sint: pedes, brachia deindè, collum, facies tumescunt, genæ levissimo motu indecorè tremunt, totumque corpus sero impletur, ne quidem exceptis corporibus cavernosis penis. Indè ægris simul inest pallor, spirationis difficultas, tussis; indè etiam segnes, pigri sunt & effœminati, difficillimè sudant & à cibi mole exiguâ multùm inflantur. Vola manuum, & planta pedum, quæ aëris aditum recusant, aquam haud difficilè admittunt: avidissimè partes quæ telam cellularem, quasi spongiam habent: verùm stagnatio seri sic ita sponte efficit, quòd in administrationibus anatomicis longa maceratio; scilicet, ut densissimæ membranæ in ultima ferè elementa resolvantur. Mortuorum autem frequens sectio ostendit cellulares omnes laxatas, aquâ madescentes. Motbum producunt varia cum continentium, tum contentornm vitia, lymphaticorum obstructio, quæcumque accessum liquidi in cellulas promovent, recessum verò prohibent, venena, sanguinis jacturæ insignes, copiosus frigidæ potus, præsertim noctu, pravus cibus, athmosphæra humida & frigidior, habitatio parum lucida, vita deses. Cæterùm nonnunquam & exiguâ in parte homo aquam intercutem patitur, in capite, pulmone solo (1) aut jecinore, aut liene: sed omnium frequentissimè in ovariis, testibus, omento, mesenterio, inter musculos abdominis & peritonæum & in omnibus peritonæi duplicaturis. Quàm varii indè oriuntur effectus! Hinc ligamenta hepatis laxata infrà costas deciduum palpanti offerunt viscus alioquin sanum. Hinc ventriculus, lien (2), uterus, &c. sede suâ naturali relictâ, varia hypogastrii loca occupant. Hinc membranæ intestinorum, vesicæ urinæ, fellis, multo crassiores fiunt & cavitates angustantur. Duodenum præsertim cum copiosiori consletur cellulosâ, flatibus vel aquâ turgidum varias facit ægritudines, quæ ventriculi, hepatis, pancreatis, morbis malè adscribuntur. Herniarum multa genera huc quoque pertinent. Sic etiam dùm cornea oculi, tympani membrana sero madescunt, visus, auditus minuuntur, &c. Cacochymia est anasarca incipiens; œdema hydrops cellularum cujusque partis. Acrimoniam sæpè conjunctam habet aqua; cùm salinum quodvis retineat facilè, dimitttat ægerrimè: serosos indè morbos diræ aliquandò comitantur convulsiones.

Leucophlegmatia, anasarca, vel pituitæ congeries, non adeò dissimilia producit: ex materie tamen tenaciori, densiori, tumores digitis longè minûs cedentes. Qui mucosus humor, dum principatum obtinet, pituitosam, aliàs phlegmaticam temperiem constituit. Si sola abundantia peccat, morbos adipis copiosioris congeneres efficit. Leucophlegmatici tamen, mere pinguioribus aut serosis, somnolenti magis & inertes, constantiores animo, cum pulsibus arteriarum lentis, raris, sed evidentioribus. Quæ constitutio, benè morigerata sæpiùs ad longævitatem ducit; etsi generandis & fovendis vermibus, in junioribus, & efformandis calculis, in omni ætate, aptior sit. Prætereà, si phlegma exercitiis, animi pathematibus, febre, epidemiâ movetur, varios infarctus mucosos, dysenterias & alvi fluxus sui generis, pulmonum, ventriculi, intestinorum, &c. articulorum præsertim morbos procreat, frequentiùs lentos, sæpiùsque, per longa intervalla, mitioris ex se indolis, servato charactere: magis tamen quam pinguis & serosa temperies inflammationis particeps fit. Ut plurimùm, sectiones ostendunt partes solidas, quæ hoc humore turgent, tremulas, veluti gummosas, translucidas, adipi gelatinam substitutam.

(1) Aretæus de diutur. morb. lib. II, cap. I.

(2) Ballon. Epidem. Ver, & principium Æstatis, ann. 1578. Ruisch. Observat. Anatom Chirurg. obs. 62. B. S. Albin. Academ. Annotat. lib. VII, cap. XIV.

In obesis hydropem latitare, pituitam abundantiorem in aquas resolvi frequens observatio docuit. Sapienter igitur dixit divus Senex : « Leucophlegmatiæ hydrops » supervenit. » Quare, ut magni vitentur errores, & antequàm morbus invaluerit (utpote tunc difficilè sanandus) diligenter circumspicienda omnia, temperamentum, causæ antecedentes ; simul & signorum facienda collatio. Rem aliquamdiù obscuram sæpè vidimus ; sed tandem tumores externi lucem afferunt, quid intùs lateat & quâ viâ sit incedendum monstrant. Cellulares internæ, commercio innato cum exterioribus (de quo diximus Sect. I) inflari vix possunt, quin & hæ etiam distendantur. Primò vitium contrahunt membranæ ; tandem sensim cavitates magnæ humorem liquatum accipiunt. Sedem intra calvariam hærere indicant, palpebrarum, genarum, labiorum tumefactio, cum pallore, vel ruboribus fugacibus, oculis languidis, inertibus, tenebrosis, dilatatis pupillis ; pulsibus intereà incertis, aliquandò febrilibus, nonnunquàm inconspicuis : adsunt & nervorum affectus varii, inter quos eminet somnolentia ; absentibus aliis symptomatum efficacibus causis. Œdematis vel hydropis pectoris comes est anhelatio, in carpis & manibus tumor ; qui in ascite crura & pedes magis occupat. Ubi latus corporis magis internè afficitur, œdemata plerumque in eodem latere magis externè conspicua. Nonnunquam & tres ventres laborant simul ; tunc signa communia : tunc ascitem breviùs curari, hydropem pulmonum difficiliùs, omnium difficillimum hydrocephalum internum experientiâ edocti sumus. Attamen vetulam vidimus, cum facie luridâ, labiis tumentibus, genisque prolabentibus, de sensu ebullientis aquæ in calvariæ parte frequenter querulam : (rei itaque naturam explicabat Car. Piso noster, verbo ebullientis seri frequenter usus) hancce, inquimus, febribus diuturnis, sæpè vexatam, ex arte servatam longos annos ; nec nisi octogenariam, nobis absentibus, periisse. Coeterum, hydrocephalum internum ab ortu, longioris esse temporis, brevioris in infantibus ab ubere depulsis ; hydropem pectoris ætate nostrâ frequentiorem, sanationis patientem imò diuturnæ etiam in fœminis ; sæpè in Comitiis Saluberrimæ Facultatis annotavimus.

Situs vasorum in tunicâ cellulari, mollities eorum quæ præsertim per pinguedinosam serpunt, amplitudo ductuum adiposorum & facilis per eos sanguinis admissio, cellularis vitia quibus necessariò vasa infestantur, efficiunt ut externis internisque causis, in cellulosam, sæpè cruor effundatur. Indè Ecchymosis, aneurysma vulgò dictum spurium, varii-nominis exanthemata rubra, purpurea, livida, nigra, &c. oriuntur, quæ sede & naturâ similia, nonnisi gradu differunt, & inflammationi proxima sunt. Scorbuticis familiares & propriæ sunt maculæ cæruleæ, nigræ. His in locis cellulosa simili colore tingitur (1), cutisque crassior invenitur. Sed & in delicatis mulieribus, sine luis scorbuticæ evidenti præsentiâ, similes minutas maculas, in extremitatibus præsertim sponte natas sæpè observavimus. Indè duplex inflammationis genus forsan admittendum venit, pro duplici, quo sanguis ducitur, errore loci : primum, in quo vasa lymphatica, à cruore distenduntur ; alterum in quo, extra vasa, adeòque in circumpositæ telæ interstitiis, sanguis deponitur. Priùs cum altero sæpè conjungi suadet ratio : posterius autem in omni inflammatione perpetuum esse demonstrat autopsia & mortuorum sectiones. Quis, in partibus inflammatis non vidit cellulosam substantiam mole & pondere auctam, duriorem, variegatam, putrilagine, ichore repletam, lividam, nigram, facilè lacerabilem, variè degenerem pro sede & gradu inflammationis ?

(1) Rouppe de morb. Navigant. p. 154-157.

Porrò cum errore loci, majorem arteriarum nervorumque vim intendi necesse est, ut fiat inflammatio; cùm si in parte quavis placidè & absque ignis sensu sanguis divagaretur, hanc suggillatam aut alio nomine, haud verò inflammatam diceres. Plegmone porrò potissimum cellulares adiposæ, strictiores aliæ erysipelate afficiuntur. Inflammatio & suppuratio nusquam tenaciùs (1) hærent quàm in adipe. Hinc, sic observante clariss. Meckel in pericardio & in corde, cum hi morbi nascuntur membranam exteriorem potiùs occupant, quæ adipem admittit, quam ipsa musculi caro (2). Idem, cùm in viro sexagenario, robusto, aortam fere integram, interiore parte ulcerosam & laceratam invenisset, tunicam nervosam seu internam, pene suppuratione destructam deprehendit, simul & flocculos cellulares, quibus adhærebat pus; fibras verò musculares arteriæ nudas & illæsas. Felices, quòd obscuri, incogniti & vix curabiles, tales morbi, saltem sint rarissimi! Suppurationis externæ comitem se præbet œdema; sic & internè succedere facilè judicamus.

Puri autem in cellulosâ, ubique, etiam in cerebro fiendo, conducit maximè hujus membranæ indoles, quæ facilè distendi, intumescere, ac disrumpi potest; tùm argumento sunt pinguedinis grumi ac cellularis frusta, quæ ex parte suppurante manifestè prorumpunt. Idem suadent puris proprietates; album enim, læve, tenax, subpingue, his dotibus maximè cum pinguedine convenit. Ex maceratâ in aquâ pinguedine, ad putredinem usque, secedit ad fundum vasis (3) materies albicans, tenax, aquæ fundum petens, puri simillima. Theoriam hanc illustrat suppuratio in visceribus & glandulis tarda, difficilis, cum his paucæ, macilentæque cellulosæ insint, nunquam laudabilior & citior quàm in musculosis & magis cellulosis partibus; jugis & vix cohibenda in omento, mesenterio, in lumbis. Advertas etiam puris depravationem in ichorem, saniem, ubi sanguis vel serum pinguedinis materiam aut æquat, aut superat. Multis aliis eadem hæc firmantur; scilicèt lympha serumque motu inflammatorio coagulantur, nec proindè pus fieri possunt: tùm humor subpinguis perpetuò in cellulosas depluit, undè puris copiosa productio etiam ubi sanguifera jàm satis libera sunt, nec partis laborantis adeò magnæ jacturæ fiunt: deindè subpingues materiæ à stagnatione, puri quid analogum exhibent, testantibus senum & infantum oculis. Inflammationi propriè dictæ partem sanguinis globulosam; erysipelati biliosam magis conferre; primæ suppurationem, secundæ gangrænam vel metastasin familiorem esse notum est; cum materia acrior sit & mobilior: quare, erysipelati variæ morborum successiones quæ Clinici attentionem merentur. Pinguedo, per febres contrita, sanguini mixta vel ex eodem non secreta, materiam morbi implicitam sæpè trahens, jàm cessante erethismo cum criticæ secretiones adveniunt, per sedes, urinas, &c. deponitur, quam primo iuruitu sincerum pus existimares. Hinc adeò apud veteres exoptata concoctionis signa quæ puriformem materiam referunt. Ergò puris præcipua materies pinguedo est, & pars conservans, colligens, fovens pus coquens latèque aliquandò dispergens, cellulosa est. Hanc etiam gangrenæ sedem esse arguunt cùm locus suppurationi & gangrenæ necessariò communis, tùm magna panniculi adiposi frusta (1) quæ in gangrænâ secedunt. Ex putridâ materiâ, in cellulosa

(1) Boerrhav. & Spectatissim. Commentator. Aphor. 374.
(2) Mémoires de l'Académie de Berlin 1756, obs. X & XIII.
(3) Grashuis, Dissert. de Pure, p. 25.
(5) Baro Wanswieten, ibid.

textu ſtagnante ; vapor infeſtus emanat, undè ſyncops & mors. Sphacelus, quo interiora corporis præſertim conſumuntur, tum skirrus eundem locum occupant: alia, quæ inflammationem ſequuntur ; calloſitas ſcilicet & per ſquammas exitus, illa quidem magis ad cellulares ſpectat, *ſquamatio* ad epidermidem. Nullam in inflammatione fieri legitimam curationem, reſolutionem nempe, niſi cum deperditione ſubſtantiæ cellularis aut *exfoliatione* ſcripſit aliquis ; auctor hic & alibi ſinceræ obſervationi & Practicis contrarius.

Cùm verò Cellulares nonnullæ unà cum pinguedine vel muco vitiatis indurantur, calleſcunt, varii tumores fiunt : grandines, ſeu tubercula indurata pinguedinis, clavi, ganglia, ſtrumæ, vomicæ, atheromata, meliceri des, ſteatomata : & tumores illi enormes cyſtici, hydropem mentientes vel etiam facientes, Celluloſas manifeſtè occupant ; ut frequens obſervatio docuit, in peritonæi duplicaturis, omento, meſenterio ; ovariis. Nec à ſupradictis minoribus tumoribus vix differre videntur hydatides, niſi quia in Celluloſis minus ſtrictis, non induratis locum habent : quod ſuadere videntur ortus hydatidum, ſicut & Cellularis ſubſtantiæ præſentia in quâcumque corporis parte interiori, imo in cerebro ; harum ſedes frequens in Cellularibus majoribus ; materiæ contentæ indoles, quæ ſæpiùs feroſa varii coloris, aliquandò tamen denſior, gelatinoſa, pinguis, ſebacea. Hydatides in atheromata, ſteatomata & meliceri des degenerant (1). Num etiam ex lymphaticis vaſis obſtructis, variè dilatatis, à valvulâ ad valvulam, compreſſis, elongatis, & ex fabricâ glanduloſâ degenere ortum ducant hydatides, ulteriùs de re obſcurâ diſquirant qui anatomiæ morboſæ, praxi medicæ utiliſſimæ operam dant. An aliquandò hydatides ſolo ſpiritu plenæ ? Tumores ingentes à congerie hytatidum ſacco incluſarum frequenter obſervati. Inde hydrops veſicularis (2) dictus. Cujus varietas ſumma, ex parte contenti humoris & continentis ſacci, qui veſiculas habet rotundas, ovales, vermiculares, parvas & majores, ſeparatas, alias aliis adhærentes cum vel ſine pediculis, non fœtidas. Demum materiam mucoſam, in quâcumque cavitate depoſitam, huc illuc, dein agitatam, volutatam analogum quid, & quaſi tertium genus hydatidum, efficere poſſe, non improbabile. Hoc vitii genus fœminis innuptis aut ſterilibus frequentiùs eſſe ſatis conſtat ; ut ſimilem ſibi cum non pariant, monſtroſi quid alendum ipſis ſæpè contingat. Morbum hunc, qui ſæpiùs ob ovariis originem trahit, in fœminâ quam ex amici & Medici officio, perſæpe inviſebam, natum jam ex juventute, vidi viginti annis creſcentem lentè, enormem, ita ut vix ſufficiens locus pulmonibus relinqueretur. De ſe referebat ex ſenſu intimo, quæ de cadaveribus apertis narrant Scriptores practici ; cœterum appetens, bene concoquens, hilaris : undè epigaſtrium & hypocondria mediantibus membranis robuſtiſſimis, libertatem multam ſervare conjectabam : tandem, febre diuturnâ, neglectâ, extincta fuit jam ſeptuagenaria virgo, ſtaturâ prægrandi, portentoſo ventre, ſimul & morum honeſtate monſtrabilis : ſectionem corporis poſt obitum vivens interdixerat.

Porrò ſi in muſculorum Cellularibus humor ſalino terreus deponitur, ut ſcorbuticis familiare eſt, muſculi vario modo degeneres indurantur, ſternomaſtoidei exemplo, undè caput obſtipum redditur : ſi in nervorum Cellulari ſubſtantiâ calci ſimilis, fit paralyſis, ex muſculi ſolâ immobilitate : ſi in nervum, vera & propriè dicta paralyſis. Nervorum igitur plurimi morbi in celluloſo textu, quo

(1) Ruiſch. Obſerv. Anat. obſ. 25. Anel, Relation d'une Maladie extraord. in-8°. Par. 1722.
(2) Tulpius, Obſerv. lib. II, cap. 34.

vestiuntur ; sanissimâ remanente medullâ cerebri vel spinali. Hujus-ce integritatem ex legitimâ ossium conformatione conjicies ; causam verò in membranis hærere ex ipsius morbi parum constanti indole, & mutatione symptomatum. Si demùm in glandularum membranas tale vitium inducitur, loco naturalis fabricæ, informem massam cartilegineam, tophaceam, materie pingui, osseâ, arenosâ, &c. variâ admodùm repletam, sectiones exhibent.

Deindè si humoribus circumeuntibus aliqua insint vitia, his cellulosum textum sensim infici necesse est. In illo quidem perspirationis Sanctorianæ imminutæ suppressævc materies potissimùm stabulatur ; cùm inter vasa cutis exhalantia, Cellulosæ telæ perspirantia, humoremque intùs & extrà perspirabilem maxima sit analogia. Cutis vitia, scabies, impetigines, &c. repercussa, acre rheumaticum, arthriticum, scorbuticum, varii excrementitii humores, ex organorum secernentium morbis in sanguine retenti, bilis & urina potissimum hùc etiam confluunt ; cùm si hæc crassa sint, cellulosæ poros ductusve adipsos facilè penetrent, quippè satis amplos, si tenuiora alios tenuiores. Indè serosæ colluviei (quidquid secum (1) deferat) sedes præcipua textum cellulosum est. Hoc morborum capacissimum quasi nidum esse omnia ergò suadent ; quandoquidem cavitatum summam in systemate celluloso longè superare summam cavitatum Vasculosi, edocent in majoribus partibus prima inspectio, in minimis ars Ruyschiana. Vitia quæ nequeas in humoribus circumeuntibus sæpiùs perspicere, in cellulari manifesta sunt. Ab acri in fibrarum interstitia impacto humore irritatio & dolor potiùs quàm ab eodem in vasis contento. Acrem, heterogeneam, morbificam quamlibet materiam, quâ facilè sese vasa extricant, cellulares accipiunt, retinent. Motus continuus, validus in vasculoso systemate omnia miscet, putredinem impedit : hanc juvant in celluloso calor lenis, stagnatio, locus dilatationi aptissimus. Mirum quàm varia & multa vel ex naturâ vel ex morbo hùc undique confluant ! Aqua, sanguis, lympha, pus, ichor, sanies, mucus, pinguedo, humor subpinguis, perspirabilis, excrementitius, aër elasticus, uno verbo cujuscumque generis heterogenea. Paucis more suo cellulosum opus indigitavit antiquissimus Medicus (2) his verbis : « Quidquid non coaluit, sive pelliculâ, sive carne contegatur, cavum est. Impletur autem dum sanum est spiritu ; dum ægrotat ichore ».

Alia cellulosæ fabricæ vitia sunt quæ ad ipsius solidum magis spectant. Quippè vel stricta, vel relaxata nimis est, tenuior, mollior, gracilior etiam, vel crassior & durior : quæ similia vitia in fibras longas, vasa, viscera, in cellulari quasi natantia & immersa necessariò inducunt. Vix ullum in visceribus vitium sectiones usquàm monstravere, quin simul cellulosâ, amplâ, duriori, crassâ, miro modo degenere vestita & inclusa reperta sunt. Præterea partium inter se præter naturam connexiones cellularis vitio plerùmque contingunt, quæ nempè vel abest, ex suppuratione ; vel defectu liquidi, dura callosa redditur indeque non perspirabilis ; vel etiam ex muco in fila ductili, morbosè efformata varias partes implicat & nectit. Hæc inflammationis plerumque malè judicatæ soboles sunt, quâ incrassari membranas, novasque generari cellulosas frequenti autopsiâ, compertum est : imò arte fieri membranas satis notum. Hinc pulmones & pleura,

(1) Car. Pison. de serosâ Colluvie, p. 7, edit. Leydens.
(2) Liber. de arte Med. sect. 17. Vanderlinden.

peritonæum & varia abdominis viſcera, cutis & muſculi, hi inter ſe, &c. efflo-reſcentibus fibris, vel concreto muco quaſi glutine cohærent, haud cum levi incommodo; exindè enim dolor, motûs functionumque læſio ſequuntur. Cellulare autem textum ampliari, luxuriari aliquandò, varièque produci indicant ulcerum fungi, hyperſarcoſes, carunculæ, narium & uteri polypi. Hoc polypi nomine admonitus, haud abs re memorabo animalcula illa per ſectiones multiplicari, jam ab antiquis viſa, ſed a recentioribus (1) diligentiùs obſervata; quod prodigium nonniſi in cellularem ſubſtantiam quâ merè compingi videntur referendum eſſe, peritiores exiſtimant.

Poſtremò tandem vitæ decurſu ſenſim durior in ſenibus, cellulosa calleſcit, cornea & ferè oſſea fit: accuratiùs loquendo lithiaſi laborat. Nam morbificæ hæ concretiones, nuſquam fibrarum ſtructuram, nec perioſteum exhibent; ſed portiunculas quaſdam, quaſi grana dura, terrea, hinc inde ſeorſim formatas, intrà varias partes molles, ſectione, tactu ipſo detegendas, nullo ſervato ordine. Hæ particulæ, igni injectæ nec inflammantur ut oſſa; nec odorem empyreumaticum (2) ſpargunt ideoque medulla carent. Levis ſæpiùs hæc lapidicina, monſtrosè tamen creſcit in glandulis aliquandò, broncoceles exemplo, in altarum Alpium incolis. Calculoſa Pinealis glandula, non adeò rara, præterito ſeculo jam objiciebatur contrà ingenioſiſſimi Carteſii hypotheſin. Arteriam aortam, corda humana, lapideâ conſiſtentiâ, haud facilè indè cremanda, præſertim in viris animoſis, etiam in celeberrimâ viragine Joann. d'Arc, narrant Hiſtorici & Medici. Lapideſcere nonnullas celluloſas portiones in arteriis magnis, in inteſtinis & mollioribus muſculis, ubique ferè, norunt ipſi anatomicæ ſcientiæ tirones. Sed & ſabulis lapidibuſque minutis cellulares cerebri, omenti, tenerrimas quaſcumque infarciri aliquandò, vel principii terrei abundantiâ, vel motus vitalis imminutione, non infrequens (3) caſus edocuit. Has demùm concretiones in cellulari fieri demonſtrant earum ſitus, lamellæ quas exhibent, ut & oſſium in fœtubus per medium quid celluloſum formatio.

I V.

JAM ex materiâ morbificâ quâcumque in cellulari texto contentâ, nulla eſt, quæ per illud ambulare, progredi, mutareque locum non poſſit, ſiquidem continuam unam (Sect. I.) efficit cavitatem. Halitum vel vaporem qui cava implet internè in aquam reſolvi, moveri, ſicut & in atmoſpherâ vapor ex terris ſurgens & aquis, intelligimus. Viſus eſt anaſarca hydrops per omnes cellulas ire, redireque, modò manus, faciem, oculos, modò extremitates inferiores, teſticulos & abdomen viciſſim replere, inflareque: ſic œdemata alicubi deſinentia alibi mox apparent. Seroſa profectò colluvies hùc illùc moveri; impellique (4) proclivis eſt, adeòque irruere per vices in celluloſas omnes, uſque dum tandem ejuſdem fiat collectio. Sic etiam aër ſimul ac à cauſis internis extricatur, per cellulas vagans dolores, tenſionem producit, inflammationem ludit, reverà tantùm flatus; quos equidem ab inflammatione diſtingunt artis prudentes, quia febris, vel

(1) Mémoires pour ſervir à l'Hiſtoire des Polypes, par M, Trembley. Paris, 1734.

(2) Buddeus, in Miſcellan. Berolinenſib. T. V, pars 2, N°. 1. Meckel, Acad. de Be lin, ann. 1754, p. 95-108. Ann. 1755, p. 58.

(3) Albert. *v.* Haller. Opuſc. Patholog. obſerv. 47.

(4) Car. Piſon. ibid. pag. 6.

nulla, vel admodùm parva est, & subindè mutant locum. Flatus ex arteriis venisque in cellulosas, ex his vicissim in vasa ire redireque observatione edocemur. Flatus in coitu emissos notat antiquior (1) Medicus; etiam sine coitu, cum vel sine urinâ recentior (2); sed & ex utero flatus erupisse, aliquandò, absque copulatione, ex ipsis histericis ægrotantibus accepimus. Vidi Parisiis juvenem Coriarium Turonensem adeò flatibus turgidum, ut non modò, singulis loquendo phrasibus, sed etiam ex motu, vel frictione minimâ in quavis corporis parte factâ, in ructus continuò erumperet; systemate celluloso spiritum qui perpetuò renasceretur, sic indesinenter eructante: qui morbus annum integrum & ultrà perstans, purgantibus, roborantibus, variisque exercitiis feliciter sanatus est. Puri autem si natura, vel ars non inveniat exitum, viam sibi facit per cellulas vicinas, sensim progreditur & serpit; indè nisi omne in sanguinem resorbeatur, ulcera, sinus, fistulæ, quibus illæsi musculi quasi arte dissecantur: indè partes, longo tractu purulentæ fiunt, adeò ut in abditissimo quod remotum est extremo mali principium aliquandò sit. exitus in altero quod manifestum est. At si purulentæ metastases fiant, rectè conjicias hùc potissimùm iri materiam, ubi declivis, amplior & pinguior cellularis est. Hinc circa lumbos, ad inguina, & exindè in fasciæ latæ membranam, in axillas, circa parotides adeò frequentes metastases. Hinc inter viscera, cæteris aliundè paribus, pus alibi confectum, faciliùs accipiunt omentum, mesenterium, hepar; quippè textu celluloso, ubi materia pinguior puri affinis abundat, præ aliis luxuriant, ac prætereà in his lentior est humorum motus. Serosas & acres materias potissimùm accipiunt cellulosæ quæ non pinguedinem, sed tenuissimum perspirabile tantùm habent: indè pulmo præ aliis visceribus iis maximè infestatur. Haud aliâ viâ quàm per cellulosum textum gangræna, sphacelus, teterrimusque cancer diffunduntur, serpunt, vires acquirunteundo, & tandem organa vitalia destruunt. Tanta damna vix compensat cellulosa tunica cum laminas solidumque suppeditat, undè membrana fiat dura, callosa, quæ nec sentire, nec perspirare videtur, cicatrix vulgò dicta; cùm etiam in luxatis, naturalium ligamentorum vices supplet, & herniis restitutis firmitudinem conciliat. Glandulæ lymphaticæ, simplices, sanæ, morbosæ, aliquandiù in cellulosâ identidèm in vicinia vagantur.

Varios artuum lymphaticos tumores, dùm sanantur, ad vicinas cellulosas longè latèque diffluere, notum est, materiâ morbi mobiliore jam factâ: sic etiam in viro Principe durissimum tumorem in regione umbilici, ex atroci Madritensium colico dolore (qui colicæ Pictonum adfinis est) malè curato, ortum vidi; qui legitimâ adhibitâ methodo undequaque per cellulares abdominis diffundebatur, brevi difflandus. Multò magis perambulant pediculi, vermiculi, variæ figuræ & magnitudinis, qui cùm in regionibut calidioribus, tùm in Septentrione frequentes, ut cavitates amant, in telâ subcutaneâ observantur, præsertìm apud pueros (3); undè vigiliæ, miræ anxietates, tabes. Dracunculus, quem nervum Medinensem vocat Avicenna (4), lumbricis similis, eandem sedem occupat, & immensæ aliquandò longitudinis, per cellulas in gyros convolvitur & manifestè (5) movetur: non adeò magnum inferens tamen periculum & dolorem; quod animal-

(1) Epid. lib. VI, sect. 3.
(2) Thom. Barthol. Actor Medicor. Tom. I, obs. 102. Tom. 21, obs. 44. Tom. 112, obs. 40.
(3) Velschius de Vermib. capillat. infantum.
(4) Fen. 3, Tracta. 2, capitib. 21, 22.
(5) P. Ægin. lib. IV, c. 59. Aetr., Tetrr. Serm. II, c. 85.

culi genus populis climatum meridionalium communius; præcipuè in pedibus & in Nigritis conſpicuum, & cùm tumor adeſt lenitèr extrahendum, rariſſimè apud nos natum, ſed aliquandò ab ægris in Europam tranſportatum, nonniſi in brutis obſervatur.

Quid ſi corpora duriſſima, metalla ipſa per celluloſas moventur? Glandes plumbeæ, ſclopeto in carnes adactæ, primò hærent, deinde per cellulares ambulant, uſque dùm cavum ſibi invenerint aut fecerint. Acus, aciculæ, alia quævis vel deglutita, vel caſu cuti infixa, ſi diù in corpore manent, varia peragrant loca: vix dolorem creant, qaandò per celluſas ampliores iter faciunt & prodeunt. Quantò infelicius, ſi viſcus ſit permeandum, ſi temperamentum mobile! tunc enim modo cruciatus magnus, febris, ſuppuratio, mors (1) aliquando ſequuntur. Sæpè tamen varia hæc, inexſpectata, vario modo è corpore, & ſi metallica ſunt, vel ærugine infecta, vel cruſtâ lapideâ obducta, innocuè ſatis exeunt. Nullus ergo dubitationi locus ſupereſt, quin materiæ morbificæ quæcumque per texti celluloſi ambitum eant, progrediantur, & aliquandò rapidè ſatis moveantur: nec tamen indiſcriminatìm per celluloſas omnes hùc illùc ire redireque illas exiſtimandum eſt; ſed, ut jam innuimus, congeneres telas affectare magis videntur: ſic ex adipoſâ in adipoſam potiùs progrediuntur, ex muſculari in muſcularem, rheumatiſmi frequentiore exemplo, ex ſtrictiori in ſtrictiorem, ex cellulari nervo in aliam nerveam. Hinc typi morborum aliquandiù ſervantur. Morborum cum materiâ qui nervos afficiunt miras facies, dum perperam ſpiritibus adſcribuntur, à nervorum tunicâ cellulari potiſſimùm pendere etiam diximus. Ros tenuis quo hæc perpetuò madet ſuos certiſſimè morbos habet, ut abundè conſtat ſectionibus. Totum convelli genus nervoſum ab irritatis gangliis, certa docuerunt experimenta; at ganglia textu celluloſo ſtrictiori maximè componuntur. Hæc porrò in hyſtericis & hypocondriacis ſæpiùs (2) mole aucta & hydatidibus obſeſſa reperiuntur. Deindè opticus nervus, in quo *celluloſitas* longè quàm in aliis nervis manifeſtior eſt, faciliùs indè præ aliis affici videtur, ut docent vertigo, reſolutio frequens, variæ obſtructiones & lapideæ (3) concretiones hìc obſervatæ. Veroſimiliùs ergò in nervorum morbis frequenter peccat textum celluloſum. Jam ſi materia morbifica tenuis quam fovet, hùc illùc per varios cerebri anfractus movetur, ſi è cerebro in medullam ſpinalem propellitur, & hinc indè per ganglia è nervo in nervum, è plexu in plexum divagatur; quàm mira, quàm varia prodeunt ſymptomata! totus homo immutatur.

Materiæ virulentæ, imprimis ſi lentè corpus afficiunt, præcipuam in celluloſâ ſedem etiam habent, & hùc illùc ſerpunt, & ad remotiſſima quæque perveniunt. Admittunt illas pori in quâcumque corporis parte in celluloſam hiantes; tùm earumdem actioni favent motus in cellulis tardiſſimus, atque liquidorum in his varia indoles, quibus, ſivè pingui, ſivè aquoſo, ſivè mucoſo pro majori affinitate, adhærere poſſit tabum virulentum. Sic à contactu intimiori venerea lues per celluloſum textum ubique (4) per corpus diſſeminatur, & pinguibus humoribus con-

(1) Anton. Beniven. de abditis morborum cauſis, cap. 20. Rembert. Dodonæi obſerv. exempla. Colon. 1581, p. 200. Gaſpar à Reïes c. quæſt. 92. Langii Epiſt. Medicin. lib. II. Epiſt. 13. Th. Barthol. Act. Med. Vol. III, Obſerv. 72. Journ. des Savans, année 1685, p. 299, in-4°. 1691, p. 151, &c.

(2) Lanciſ. Diſſert. de gangl. nervor.

(3) Blegny Zodiac. ann. 1679. April.

(4) Boerrh. de Lue Aphrodis. Joh. Aſtruc. de Lue Vener. lib. IV, c. 2. & T. II, p. 1072.

ſociari amat. Venenatorum miaſmatum, quæ per ictum vel morſum corpori communicantur, in celluloſo ſyſtemate maxima pars vires ſuas exerit, ut vulneratæ partis ſubita inflatio oſtendit. Equus biduò extinctus (à mure araneo in dextro poſtico pede demorſum dicebant) cùm coràm nobis ſecaretur, exhibebat celluloſas omnes dextri lateris, à pede ad cervicem uſque per ſeriem decreſcentem ſero flavò turgidas, ſparſim ſuggillatas, flaccidos indè muſculos, pulmonem dextrum maculis nigris obſitum, auriculam cordis dextram flavam, ſeroque repletam, ſaniſſimis intereà muſculis, pulmone & auriculâ ſiniſtris.

Quædam in morbis mutationes accidunt, quæ ad vaſculoſum & celluloſum ſyſtema ſimùl pertinent. Longi morbi in celluloſo potiſſimum ſedem habent; ſiquidem omnia hìc lentè moventur; acuti præſertìm in vaſculoſo ob motûs velocitatem. Porrò ſyſtema utrumque mutuum ſibi aditum præbet per vaſa in celluloſam hiantia, & proindè vaſa & cellulæ invicèm dant & accipiunt: reciprocâ hâc actione morbi accedunt, abſcedunt, redeunt. Itaque, ſi in acutis, tempore dato, celluloſum ſyſtema plùs materiæ morbificæ accipit quam reddit, morbus quaſi ſilet, chronicus fit; ſi, alio tempore dato, vaſculoſum plùs abſorbet quàm exhalat, morbus recrudeſcit, acutumque typum reſumit. Metaptoſes autem vel metaſtaſes lentas ad cellularem textum, rapidas ſatis ad vaſa, ſubitiſſimas, & ferè nictu oculi factas ad nervos, quaſi fulmine vel electricitate percitos, referendas eſſe, conjicere fas eſt. Certè ſi perpetuò in celluloſis ſolis vitia reſiderent, vix acuti morbi forent & febres; ſi in ſolis vaſis, vix diuturni aut intermittentes. Materiæ morbificæ receptacula neceſſariò (1) adeſſe docent morborum hiſtoriæ. Hæc autem ſpongioſi texti cellulas ſæpiùs eſſe quàm vulgò creditur facilè ex antedictis concludes. Cùm itaque conſtet mareriam morbificam quamcumque, variè in corpore per textum celluloſum moveri, jam hâc ratione in morbis fieri mutationes (Sect. II) probavimus Undè patet ab unâ eâdemque morbificâ causâ varios morbos variis pro parte affectâ ſymptomatis ſe prodentes fieri; qui reverà unus idemque primitùs ſit morbus. « Morborum omnium (2) unus & idem modus » eſt, locus verò ipſe eorum differentiam facit. »

V.

VIDEMUS igitur quot & quantas in morbis partes agat textum celluloſum, ſæpiùs tamen, ut ita dicam, *paſſivè:* ſenſu & proprio motu ex ſe privari ſuperiùs (Sect. I) monuimus; indè totum corpus conſentire & conſpirare, ſine incommodo, poteſt. Alias proprietates, nomine etiam mutato, huic texto tribuit unus è neotericis, qui circulationis Harveianæ ferè oſor, multus in admiratione Helmontii, at coævorum frequens contemptor & paradoxorum amans, incerta, falſa veris, obſcura claris miſcendo, artis promovendæ minùs ſollicitus viſus eſt, dummodò apud idiotas & magnates fidem & famam ſibi pararet; in cujus opiniones nonnullas animadverſiones olim (3) edidimus. Quanto præſtabiliùs ex priſcorum recentiumque monumentis, quæ magis proficua ſunt candidè ſinceris Medicis exponere, ut in cognoſcendis & curandis morbis expertiſſimi fiant, adeoque humano generi utiliſſimi! Nos, quæ habemus, ingenuè offerimus, & breviter,

(1) Galen. de different. febr. lib. II, c. 18.
(2) Hippoc. de Flatibus, ſect. 4.
(3) Lettre dans laquelle on examine principalement quelques opinions nouvelles, concernant le *Tiſſu cellulaire* & le *Pouls*. Journ. des Savans, Avril 1778.

ut sinunt Thesium cancelli. Itaque multa hìc desiderantur; multa de argumento præsenti disquirenda supersunt. Attamen quæ modò memoravimus (Sect. I-IV) sufficiunt ut morborum plurimorum sedes & natura definiantur, symptomata explicentur, non pauca veterum loca illustrentur, curationum quas tradunt rationes magis elucescant. Sic dùm interiora corporis nimis exsiccantur, inunctiones ex oleo exteriùs conveniunt; cùm prohibitâ cutis perspiratione, illa quæ per cellulosas interiùs fit, evadat copiosior. Dùm corpus verò intùs nimìs humidum est, frictiones siccæ, tùm ea adhibenda sunt quæ perspirationem externam adaugeant, siquidem interna indè necessariò imminuitur. Rursùs si cellulosum systema implendum venit, lenis motus in hocce excitandus frictionibus oleosis, mollioribus; favore videtur argentum vivum, refracta dosi, sæpiùs adhibitum, hydrargireos exemplo, dum prudenti arte regitur; simùl & fœminarum Smyrnearum, quæ mercurium crudum ad drsigmas ij. vorant (1) ut indè pinguescant. Tùm cibi & potus qui pinguem & mucosam substantiam copiosiorem habent, ex piscibus & vegetantibus præsertim deprompti, jugiter & quantùm ferre valet stomachus adhibendi sunt; adjectis simul corporis & animi placidissimâ quiete & somnis longioribus; sed etiam balneis tepidis (2) vel venæ sectione vasa debilitanda sunt aut laxanda. Si contra deplendum cellulosum systema, hæc roboranda sunt vel dilatanda. Impletur enim cellulosum his ferè quæ vires vasorum minuunt, & vicissim depletur iis quibus vasa replentur & corroborantur. Cellulosum etiam deplent diuretica & purgantia, cùm serum ideò minori copiâ in cellulas advehatur, majori revehatur in sanguinem. Idem & sæpè efficaciùs præstant exercitia, sudorifera & adstringentia medicamenta cum victu & aere siccioribus; quibus, quasi pressione de spongioso textu liquores exprimuntur; præter quàm enim quòd serum difflent, olea fluidiora reddunt. Vasculosum systema roborant vel dilatant; undè cellulosum premitur, angustatur, liquida contra absorbentium oscula fortiùs applicantur. Hinc acidorum mineralium, aceti præsertim, usu prudenti, obesiora corpora ad justam mediocritatem rediisse observatum est.

Si porrò ex symptomatis & causis pravas alicubi cellulosæ adhæsiones fieri conjecturam facias; præter diluentia interna, potissimùm lac asininum, pars externa affectæ respondens vapore tepido primò mollienda est, dein oleo sæpè inungenda, ut ex perspiratione internâ abundantiori laminæ cellulares à concretione prohibeantur; demum emplastro quod etiam resolvat aliquandiù fovenda & leni motu frequenter exercenda est. Simili methodo ariditas senilis & corneæ vel lapideæ concretiones præcaventur; præsertìm si quandò perspiratio externa arte minuitur, intùs assumuntur quæ perspirationem adjuvant: indè extùs oleo, intùs melle longævitatem parari, existimarunt antiquiores.

Jam materiæ morbificæ in celluloso textu contentæ, vel ex se mobiles sunt, vel non. Si materia crassa, viscida, in artuum cellularem aliquam impacta adeò hæreat, ut non mobilis sit, ab aquæ calidæ, thermalis præsertìm ex alto in membrum lapsû, dilutam materiam mobilem fore sperandum est, ac pressione super incumbente, vicinas ingressuram cellulas, ex quibus deducta ac sanguini mixta foras propellenda erit. Quòd si materia morbifica ex se mobilis est, nihil commodius & utiliùs excogitaveris, quàm si ex apertâ, in aliquâ corporis parte, cellulari, materiæ exitum paraveris. Sic aqua intercus, frustrà aliis adhibitis,

(1) Lettre de M. Galland à M. Dodart. Journ. des Savans, Juin 1680, p. 105.
(2) V. Prosp. Alpin, de Medicinâ Ægyptior. lib. III, capit. 15, 16.

sæpiùs curatur, si in locis corporis infimis spontè fissuræ, vel arte (1) scarificationes fiant; potissimùm ubi tempestivè adhibentur; ægri viribus adhuc constantibus (2) intactis musculis & roborantibus simul in usum vocatis. Leves nec multæ, sed duæ vel tres, in pede singulo scarificationes, speciatim hydropi pectoris utilissimæ: suadent, cum experientia (3) tum de celluloso textu allata (Sect. III) doctrina & veterum præcepta. In arthriticis affectibus, dum materia intus virus lethiferum exercet, relaxare partes exteriores, arthritidi magis familiares, fomentis, aquæ vapore, balneis; dum simul roborantibus & balsamicis vitalis in visceribus vis augetur, quantum prosit, miræ senationes nos edocuerunt. Similiter, rheumaticum acre externis relaxantibus, cum regimine diaphoretico, & nonnunquam topico stimulante, ad commune cutis excretorium commodè deducitur. Cutem inter & intestina commercium jam priscis Medicis notissimum. Quod de externâ perspiratione dicitur idem ferè de internâ dicimus. Indè methodi medendi ampliores & variæ seligentur. Mucosum morbum juvant vel solvunt, excretiones per vomitum, quas aliquandò vitrei coloris & consistentiæ densæ vidimus, per alvum, muliebria, urinas, guttur & nares quasi purulentæ, febris ephemera, intermittens, exercitationes, magis quam in aquosâ temperie, mediocres.

Aër majori copiâ ex vulnere, cellulosas implens tum suctione, tum iisdem scarificationibus è corpore educetur, nec sine (4) singulari exemplo. Exitum in omni casu juvabunt compressio, frictio lenis, quæ ad cellulosæ loca, quæ aperta sunt, compellant spiritum, venæ sectio, diaphoretica. Quòd si aër intùs extricatus in minori quantitate, per cellulas vagatur, ab internis ad externas mirè, subitò evocatur & quasi fugitur admotis cucurbitulis siccis. Flatus ex cute dum magna vi exsiliunt, aliquantùm crepitasse, rarissimum est. Sæpius resolventibus & antisepticis assiduè haustis, frictione, sudore, aut perspiratione auctâ, sine strepitu discutiuntur. Alia sunt quibus cellulosæ expurgari & depleri possunt, phœnigmi, sinapismi, vesicantia, cucurbitulæ scarificatæ, cauteria, fonticuli, setacea, ignis. Quæ omnia miras utilitates præstant. Scilicet materiæ morbificæ exitum præbent facilem & promptum, vel lentum & æquabilem: prætereà evacuationes illæ continuari, cohiberi, augeri, minui-ve facilè possunt: aliæ aliis substitui pro materiæ indole & ægri temperie: modò in uno corporis loco, modò in pluribus, imò in oppositis fieri partibus, pro revulsionis, ut opus erit, aut derivationis ratione. His artibus morbi atroces & rebelles, vigiliæ pertinaces, immanes dolores leniuntur & sanantur. Sic quod in morbis pessima mala producit cellularum inter se commercium (Sect. IV) idem in curationibus, compensatione quâdam maximæ est utilitatis: sic in universâ rerum naturâ, commoda & incommoda, alternâ vice sequuntur. Cum inter viscera, pulmo viscus necessarium, totum sit cellulosum (Sect. I.) & simul majora vasa foveat, maximas & subitas indè effici morborum mutationes, præsertim in acutis, ad salutem & ad mortem, ex jam dictis manifestum.

Ubi verò virulenta materies, cellulosæ infunditur; impediendum statim est, ne per vicinas quoquoversùm serpat. Si itaque per contractum contagium advenit, ablutione, balneo, caldario, frictu, fomentis, per poros cutis materia omnis edu-

(1) Aetii, Tetr. III, Serm. II, c. 30.
(2) M. El. Col de Villars, Thes. an Leucophlegmatiæ leves scarificationes? 1738.
(3) Rainssaut D. M. Journ. des Savans, 1695, p. 246.
(4) Paré, liv. 10, c. 30, p. 384,

canda est. Si per vulnus; ipsiusmet dilatatione, scarificationibus amplis, igne, suctione. Veneni progressum tardant ligaturæ. At contra veneni rabiosi feritatem, cum debiliores sæpè sint scarificationes, pars commorsa, aut alio modo infecta, securiùs, statim abscindenda erit; imò si fieri possit, membrum è corpore separandum. His initio neglectis, inter multa, quæ contra venenum, (quod magis ejiciendum quàm domandum sperare licet) haud inutilis censenda, & jam antiquitùs usitata, immersio in aquam marinam, communemve, frigidam, inscio ægrotante; undè sensus interni validè afficiuntur; tria systemata, nerveum, musculosum simul & cellulare concutiuntur, venenumque stagnans movetur; per sudores hinc ortos, eliminandum.

Verùm si morbus acutus gravior absque sensibili evacuatione cessaverit, suspecta debet haberi sanatio; nec iis qui ex acuto graviori, cum materia morbo, convalescunt, valetudo satis tuta est, si minimè macruerint: metuendum scilicet ne materia morbi in cellulosi texti longis anfractibus deposita fuerit, facilè repullulatura; undè vel recrudescet morbus, vel ex acuto diuturnus fiet, vel imperfecta ab ægritudine recreatio. Ex cellulis itaque abducenda materies est, liquoribus miscenda circumeuntibus, & dein per loca convenientia expellenda: quod sine strictissimâ diætâ vix obtinendum. In longis autem & inteveratis morbis, humores circulantes, ut ut satis sanos reddideris, frustrà tamen perfectam sanationem exspectaveris, cùm cellulosæ potissimùm in his morbis peccent: quapropter liquida in celluloso systemate stagnantia, instauranda sunt: veteres & vitiati succi sensim evacuandi abstinentiâ, exercitiis, purgantibus, mercurialibus præsertim, lignorumque sudoriferorum decoctis; novus & laudabilis succus Cellulis sensim sufficiendus est: sic sanum & novum corpus ægro succedit. Hæc est illa *Recorporatio* à Methodicis tantùm decantata, ut sine hâc chronicos morbos, vix perfectè curari crediderint. Omnes ex textu celluloso indicationes in singulis morbis percurrere, longioris esset quàm hîc licet, dissertationis. Nihilominùs quæ de singulari ac mirabili propè dixerim texti illius fabrica (Sect. I) proposuimus, tùm allatæ observationes (Sect. III, IV) sat nobis erunt ut jure concludamus:

Ergo in Celluloso Textû frequentiùs morbi & morborum mutationes.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Jacobus-Hieronimus DUCOS.	*M. Jos. Franciscus* BOURDIER DE LA MOULIERE, *Scholarum Professor designatus in annos* 1789-91.	*M. Antonius-Joannes-Baptista Maclovius* GUENET.
M. Anton.-Petrus DEMOURS, *Regis Christianissimi Medicus Ocularius designatus.*	*M. Ludov.* DE MONTAIGU.	*M. Paulus-Gabriel* LE PREUX.
M. Joannes-Baptista Adrianus ROSE DE L'EPINOY, *Chirurgiæ, Gallico idiomate Professor, in annos* 1789-90, *designatus.*	*M. Philippus* PETIT-RADEL.	*M. Ludovicus-Claudius* GUILBERT, *è Societate Medicâ Edimburgensi, antiquus Regis exercituum Medicus ordinarius.*

Proponebat Parisiis JOANNES-BAPTISTA-CAROLUS ASSELIN, Abrincensis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1788. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, viâ dictâ *du Fouarre*, 1788.